

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 89 (1415)

Серада, 11 лістапада 1959 года

Цана 40 кап.

У АДНЫМ СТРАІ

Кожны, хто бывае ў Мінску, захапляецца характарам гэтага вялікага горада, які ўзняты з руін і паялішчаў. Шырокія плошчы, шырокія вуліцы, вуліцы, скверы, кварталы добраўпарадкаваных дамоў радуць, сэрца кожнага чалавека.

Але асабліва прывожае наша сталіца ў дні вялікіх святаў. 7 лістапада ў дзень слаўнай 42-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі Мінск быў упрыгожаны тысячамі транспарантаў і лозунгаў, плакатаў і плакатаў, мноствам чырвоных палатнішчаў. Усюды сялілі і сцягі!..

Цэнтральная плошча сталіцы. Яна ўжо стала традыцыйным месцам правядзення святковых парадаў і дэманстрацый працоўных горада. Уздоўж сквера працягнуліся трыбуны, над імі аймаваныя кучам паратры, за сенавалікаў навуковага камунізму, генія чалавецтва Карла Маркса і Уладзіміра Леніна. Паратры членаў Праўдзіума Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Саветаў Саюза.

Дзесяць галін раіцы. На трыбунах з'яўляюцца кандыдаты ў члены Праўдзіума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КПБ К. Т. Маураў, Старшыня праўдзіума Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў, сакратары ЦК КПБ Ф. А. Сургану, П. С. Гарбуноў, П. М. Махараў, Д. Ф. Філімонаў, намеснікі Старшыні Савета Міністраў БССР І. Ф. Клімаў, А. І. Золаў, У. Г. Каменскі, старшыня Рэспубліканскага савета прафесіянальных саюзаў І. М. Макараў, першы сакратар Мінскага абкома КПБ В. Ф. Шаўра і інш.

Перад трыбунай на плошчы стройнымі рэўміямі выстраіліся часткі і падраздзяленні Мінскага ваеннага гарнізона. Маршал Саветаў Саюза С. К. Пшанона, прымаючы парад, аб'яўляе войскі, вярнуўшы са святых савецкіх войнаў, абаронцаў міру і шпэцы, адным з найбольшых трыбунаў. З вялікай увагай слухаюць яго прамовы воіны і працоўныя сталіцы. Сарыч іх поўнаціра радасцю і горадсцю за нашу даблесную армію, за іх гераічныя справы, за вялікія подзвігі савецкіх людзей. Армія і народ у нас адзіныя. Нашы воіны мужна стаяць на вярце мірных заваяў нарада.

Пачынаецца парад. Цвёрдым і ўпэўненым крокам праходзяць міма трыбуны генералы, афіцеры, салдаты, сержанты, курсанты ваеннага вучылішча, мінскія студэнты. З затоемым дыханнем суціра глядзіць, як ідуць верныя абаронцы Радзімы.

Пасля ваеннага парада пачынаецца дэманстрацыя працоўных сталіцы. Адна за другой міма трыбуны праходзяць калоны. Радасныя ўсешкі можна бачыць на светлых жывапісных тварах дэманстрацый. Адчуваецца, што ўсіх іх родніць адно жаданне: жыць і працаваць па-камуністычнаму, дамагацца новых поспехаў... Ідуць рабочыя, інжынеры, інтэлігенцыя горада. Вялікімі працоўнымі дасягненнямі суціра слухаюць іх калектывы прадпрыемстваў Мінска. Расточнік завода аўтаматэчных ліній Аляксандр Вітанкевіч кінуў кліч да рабоча-станочнікаў — перайці на самаабслугоўванне сваіх станкоў, і дзяржаў яго паслядоўна і працяжна на многіх прадпрыемствах рэспублікі. На прыкладу аўтаматэчнага і трактарнага заводаў шмат дзе створаныя камплексныя бригады на эканоміі металу. Яны працуюць на заводах і будоўлях рэспублікі. Шырока вядома ініцыятыва брыгадзіраў мінскіх будоўляў Станіслава Ірашэвіча і Андрэя Кобелева, якія стварылі брыгады качацкавай прадукцыі і атрымалі гарачую падтрымку на будоўлях Беларусі. Новы пачын нарадзіў і развіваецца на мінскіх прадпрыемствах па формуле «1 плюс

1» — гэта значыць, адзін паватар вытворчасці павінен узяць адстаючага да ўзроўня перадавіка.

Хочацца назваць у гэты ўрачысты дзень імёны тых, хто стварыў новыя беларускія трактары і аўтаматэлы, аўтаматэчныя лініі і аграгатныя станкі, тэлевізары і электратэхнічнае абсталяванне, хто высока нясе гонар і славу працоўнага чалавека. Трыццаць заводаў, фабрык і будоўляў Мінска напярэднікі Кастрычніка былі занесены на гарадскую Дошку гонару.

Вось ідзе ў калоне галоўны канструктар спецыяльнага канструктарскага бюро пры Мінскім станкабудоўнічым заводзе імя Кірава Рыгор Сафаравіч Галава. Гэта разумны, таленавіты канструктар — стваральнік сучаснай айчынай тэхнікі. Ордэн Леніна і медалі на яго грудзях — высокая адзнака заслужанай славы.

У адным страі ідуць банкі і дзеці — старыя, вопытныя майстры, кавалі, ліцейшчыкі, якія сорак два гады таму назад браў у свае рукі рабоча-сялянскую ўладу, і толькі што вярнуўшыся на вялікі жыццёвы шлях іх сыны, дочки. На амену адным у іх іх прыходзяць другія, а запасы прапуюць на поўную магутнасць, не спыняючы сваю працу ні на хвіліну. Заўсёды чужыя раўнамерны рытм машын, станкоў, краіна жыць няспячым працай, гарачым дыханнем. І ў гэтыя хвіліны, калі міма трыбуны праходзяць сотні тысяч рабочых, іх сэрцы знаходзіцца зараз у ганаровай святочнай амене, а з надыходам ночы на амену ім прыдуць іншыя людзі. Змена прыходзіць за зменай, станкі не спыняюцца. Праца ідзе няспячым. Радзіма і яе людзі жывуць вялікай стваральнай працай.

Рабочы чалавек — наш сучаснік. Колькі ім стварыў сваімі рукамі вялікіх багаццяў — выплаціў сталі і чыгуны, адабыў жалезнай руды і нафты, збудоваў новыя дамоў, выкапаў жалезна, ён пачынаў стваральніцкую індустрыю і зрабіў сваю сацыялістычную Радзіму самай перадавай у свеце індустрыяльнай дзяржавы. Нягледзячы на выхваленыя некаторыя капіталістычныя краіны, што ў іх упершыню з'явіліся некаторыя машыны, трактары, аўтаматэлы. Сёння ім ужо няма чым здзівіць нас. Савецкі рабочы, савецкі чалавек з горадсцю заўважэ, што ў яго краіне робіцца лепшымі ў свеце машыны, аўтаматэлы, самалёты, што Савецкі Саюз першым выйшаў на прасторы Сушэту, стаў Радзімай першых спадарожнікаў Зямлі і касмічных ракет.

Усё гэта стварыў ён — наш рабочы, тэхнік, інжынер, вучоны — наш савецкі чалавек, імя якога вядома ўсім краінам, усім народам. Усё гэта створана яго моцнымі, мазольстымі, залатымі рукамі.

Вось ідуць у калонах рабочыя мінскіх аўтаматэльных і трактарнага заводаў. Яны па праву ганарача тым, што машыны, зробленыя імі, ходзяць па дарогах усіх краін, а трактары ўзроўняюць палі ў самых далёкіх і блізкіх краях. Мінскі самавал на міжнароднай выстаўцы ў Бруселі атрымаў «Гранд-прыз». Як жа не ганарыцца гэтым!

Мінск! Горад, узняты з популі і руін! Горад — сад! Горад ініцыяты, песень, паэзіі, навукі. Але ў першую чаргу гэта горад новых заводаў і фабрык, на якіх працуюць тысячы і тысячы рабочых. Ад скрутаных саматужных арцелей да заводаў паточных ліній, ад конкі да навішых трайбоўсаў, ад драўляных хат да вялікіх палацаў — вось які крок зрабіла яна, наша беларуская сталіца, усё гэта з некалькі дзесяткаў гадоў. Разам з ёю

раслі і яе жыхары, яе гаспадары — рабочыя, служачыя, будоўльнікі, студэнты. Прышоўшыя на амену старым майстрам іх дзеці, унукі, маладыя рабочыя і інжынеры, тэхнікі, атрымалі сярэдняю і вышэйшую адукацыю, авалодалі вялікімі ведамі і вопытам. Многія і многія з іх ужо ўступілі ў брыгады камуністычнай працы, жывуць і працуюць па-камуністычнаму.

Разам з працоўнымі сталіцы ўрачыста адзначалі 42-ю гадавіну Кастрычніка ўся наша Беларусь. Упершыню гэта вялікае свята сустраў горад Салігорск. На геаграфічных картах яшчэ няма гэтага новага горада беларускіх хімікаў. Яго год нараджэння — 1959. Тут на Старобіншчыне ўзводзіцца адна з вялікіх новабудоўляў сямігады — калійны камбінат.

У маляўнічым уборы сёння Салігорск. Палоччыца на дамах, на рыштунках новабудоўляў чырвоныя флагі, палымноўцы транспаранты з заклікамі ЦК КПСС. Свята прышло ў кожную сям'ю шахцёра і будоўльніка.

Упершыню над беларускай зямлёй паўсталі сталёныя капры. Яшчэ і сёння кожны шахцераходчык памятае той урачысты дзень на будоўлі, калі пачалася праходка сталёваў шахт — запрацавалі шматлікія падземныя механізмы, зашумелі матары. Першыя гарнікі на чале са сваім брыгадзірам Анатолем Селіванавым вынілі першыя кубаметры зямлі.

Сёння тут усе ведаюць, што калі ў лабай апусцілася брыгада Селіванова, то да вынікі можна не хваліцца: менш чым на 250 працэнтаў заданыя праходчыні не дадуць. Асабліва старанна працавалі шахцерабудоўнікі ў перадавыя хвіліны. Стаўшы на працоўную вахту ў гонар 42-й гадавіны Кастрычніка, яны дабіліся невычэйна высокай вытворчасці. Учора на ўрачыстай абстаноўцы было аб'яўлена, што брыгада праходчыкаў Анатоля Селіванова прывесона ганаровае званне брыгады камуністычнай працы. Не адстаюць ад сваіх сяброў і праходчыкі Міхаіла Волкава, мантажнікі брыгады Анатолія Галава.

Прыдзе некаторы час і вырасце, раздасца ўшыркі новы беларускі горад Салігорск. Людзі з паватай называюць імёны тых, хто, ведаючы стомя, будоваў у імя славы сваёй сацыялістычнай Радзімы буйнейшыя ў Еўропе калійны камбінат...

Старанна працуюць, праўдзіваюць працоўны гераізм мічане. 298 перадавікоў фабрык і заводаў, будоўляў Мінска ўдасноўны ганаровае званне «Лепшыя рабочыя сталіцы».

На Цэнтральнай плошчы сталіцы ішлі тыя, хто сваёй самаадданай працай набліжае дэмарэвіцы выкананне вялікай праграмы сямігады.

У святочным уборы не толькі Цэнтральная плошча. Кожны куток сталіцы гарыць кучам, упрыгожана транспарантамі, дзяржымі дзяржымі. У рабочых гарадках трактаразаводаў, аўтаматэбудоўнікоў, камвольшчыкаў прыгожа аформлены вуліцы і будынікі.

Вечарам 7 і 8 лістапада тысячы агнёў святочных ілюмінацый разлілі сваё рознакаляровае свечло. А назаўтра рава абудзілася сталіца, сучасныя новы працоўны дзень. Паток людзей заповняе яе вуліцы, калі ўчора ў час святочнага шпэцы калон былі сведкамі аркай дэманстрацыі любові і адданасці, адзіства і згуртаванасці савецкага народа вакол рэвалюцыйна-камуністычнай партыі і Савецкага ўрада.

П. ПРЯХОДЗЬКА,
М. ДАСТАНКА.

МІНСК. Цэнтральная плошча. 7 лістапада 1959 г. Па плошчы ідуць фізкультурнікі.

МІНСК. Цэнтральная плошча. 7 лістапада 1959 г. Дэманстрацыя працоўных горада.

Фота У. Крука.

Павялічыўся лік лекцый

У Насвіжым адбыўся сход раённага аддзялення Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў. Уздольнікі сходу абмеркавалі дэклад старэйшага праўдзіма аддзялення Таварыства Я. Язюшкава аб мерах па палітычнаму прапагандаваць палітычных і навуковых ведаў сярод насельніцтва.

Дэкладчык адзначыў, што ў бягучым годзе павялічыўся лік лекцый Таварыства, праўдзіма і навуковых ведаў, павысіўся ўзровень лекцыйнай прапагандавы. Раёнае аддзяленне аб'яўляе ўвесь год 300 работнікаў асветы, медыцыны, партыйных і савецкіх работнікаў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі. За мінулы дзесяцігоддз мясцовае аддзяленне працягла 1800 лекцый і дэкладаў на палітычны, эканамічны, навукова-папулярны, антырэлігійны і іншыя тэмы. Вялікімі аўтарытэтам сярод калгаснікаў і рабочых карыстаюцца члены Таварыства — Ф. Басалыга, З. Петрачэў, В. Самусевіч і многія іншыя.

Вопытам выдання антырэлігійнай прапагандавы пазначылася настаўніца Насвіжскай сярэдняй школы № 1 лектар-атэіст тав. Самусевіч, старшыня Ленскай лектарскай групы тав. Гумінік.

Сход прыняў пастанову, накіраваную на палітычнае работы Таварыства.

А. КЛІМАЎ.

Універсітэт культуры ў калгасе

У калгасе імя Сталіна Маладзечанскага вобласці пачаў працаваць універсітэт культуры. На першыя заняткі з'явілася каля 300 калгаснікаў, мясцовай інтэлігенцыі. Выкладчыкам Маладзечанскага музычнага вучылішча Людміла Гаральская працягла лекцыю: «Лірыка — званне культуры савецкага чалавека». Лекцыя суправаджалася выкананнем твораў вялікага кампазітара.

У праграму заняткаў калгаснага ўніверсітэта культуры ўключаныя цыкл лекцый па музыцы і вымуленому мастацтву, па савецкай літаратуры.

Надаўна ўніверсітэт культуры адкрыты ў раённых цэнтрах Івянці, Глыбокае і Вілейка. Цяпер у вобласці працуе восем універсітэтаў культуры.

Кінамеханікі — ударнікі камуністычнай працы

Фёдар Фурману — адзін са старэйшых кінамеханікаў Магілёўскага раёна. Звыш 25 тысяч кінасеансаў на вёсцы лічыцца на яго працоўным рахунку.

Зараз Фёдар Фурману абслугоўвае станцыянар у калгасе «Камітэры» Хлебавога з паватай стаяцца да гэтага рулівага, ініцыятыўнага сельскага кінатэхніка. Перад сеансамі ён наладжвае гукары, звязаныя са зместам дэманструемага фільма. Да правядзення гукары прыцягвае на стагнаўкі, спецыялістаў сельскай гаспадаркі, калгасных актывістаў. Кінамеханік завёў спецыяльныя шматкі. У яго занясена пакаданні калгаснікаў, якія б яны фільмы хацелі прагледзець. Потым гэтыя фільмы кінамеханік патрабуе на базе кінапракату. Фёдар Фурману заўсёды перавыконвае свой план на ўсіх заказчыках. Планавае заданне за бягучы год ён выканаў яшчэ ў канцы ліпеня. Як лепшаму кінамеханіку, добраму арганізатару кінаабслугоўвання сельскага насельніцтва прафарганізацыя раённага аддзялення культуры прывесона яму званне ударніка камуністычнай працы. Гэтае ганаровае званне прысвоена таксама перадавым кінафікатарам раёна В. Хадаровічу, А. Матвееву, В. Касцюкавай і другім.

Выстаўка работ брэсцкіх мастакоў

У Брэсце ў Доме прафсаюза адкрылася выстаўка работ мінскіх мастакоў. Экспанавана каля 150 твораў жывапісу і графікі І. Руднікі і М. Аучыніківа. Асабліва цікавыя ў гледачоў выклікаюць карціны І. Руднікі «Зубры на палане», «Абаронцы Брэсцкай крэпасці», «Партрэт партызана», «Выратаванне камандзіра» і інш. Падоўгу затрымаюцца наведвальнікі і калі карціны М. Аучыніківа «Абмают ільну», «Збор вясення для леснасаджання», «Дзяўчына ля акна», «Рыбаловы», «Лясная дарога».

Б. ЗІНКЕВІЧ.

Часіны года

Незвычайна ранній выдалася сёлета вясна. Яшчэ ў студзені, калі дымла сцюдэная завіруха, а іртутныя спілкі тэрмометраў не ўзнімаліся вышэй нуля, — яшчэ тады першыя праменьні вясны асвятлілі нашу неабсяжную Радзіму. Гэта было ў дні работы гістарычнага XXI з'езду партыі. Як толькі Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў з трыбуны з'езду пачаў расказаць пра велічныя перспектывы сямігадыва пламя, у зале Крамлёўскага палаца раптам стала надзіва свечла.

Сонца, вельмірае, зліччае нябеснае свечла, нібы сцвярджаючы план разгортвання будоўніцтва камунізму ў нашай краіне, радуецца надыходу вясны чалавецтва, заліло Крамлёўскі палац аслепляльным святлом. Сонца ад імя Сушэту вітала з'езд будоўнікоў камунізму.

Так, азораная сонечным святлом гістарычных раінаў XXI з'езду партыі, увайшла ў нашу краіну вясная вясна сямігады.

Мы пражылі незвычайна цёплае лета, поўнае вялікіх дасягненняў, натхненнай творчай працы на рубяжы сямігады. І вось ужо вясень. Як заўсёды, у гэтую пару года, у аркія бары апраўны ціхі гай і дубровы, раінайд іх, нібы сівіна, пакрывае зямлю, дахі дамоў, першыя тонкі крохлявы пудоўныя гэта залатая пара збору пладоў, палывядзення вынікаў будоўніцтва года. Але акрамя адвечных прыкмет, сёлета вясень мае свае асаблівасці, непаўторныя рысы. У свеце настала прыкметнае пацпенне.

Гістарычны вiзіт М. С. Хрушчова ў Злучаныя Штаты Амерыкі, падобна яркаму промню сонца прабыў зямлі хмары «халоднай вясны», асвятліў твары і сэрцаў сэрцы мільянаў простых людзей зямлі вялікай і светлай надзеі. Недрма ж савецкія людзі з сардэчнай удзячнасцю і шчырым жахаленнем гаворыць у гэтыя дні аб высокай мейсці краініна Саветаў З'езда ў ЗША, пра яго дэклад на траіцый сесіі Вярхоўнага Савета СССР. Не выдала і сёння стрывапаць дзеі, якія ўзрушылі Амерыку, знаходзяцца ў цэнтры сусветнай грамадскай думкі.

З небылай радаснымі ўсешкамі, думкамі, смелымі планами на будучае сустраў наш народ 42-ю гадавіну Вялікай Кастрычніка. У працоўны горада і вёскі пудоўны настрой. Паляшчыя выконваюцца велічныя задумы XXI з'езду партыі. Намы касмічныя ракеты адрываюць усё новыя таямніцы Сушэту. Савецкія прапаганда аб раздурцы міжнароднай напружанасці, аб усеагульным і поўным раззбраенні, унесеныя М. С. Хрушчовым на разгляд Генеральнага Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, знайшлі гарачы водгук на ўсіх сумленных людзей зямнога шара. Жыццёва-раджальную сілу ідэй марксізма-ленінізма, перавагі нашай сацыялістычнай сістэмы над капіталістычнай сёння вымушаны прызнаць нават там, за акіянам. Хіба гэта можа не радаваць нас, савецкіх людзей, будоўнікоў першага ў свеце камуністычнага заўтра!

Надаўна мне даводзіцца пабываць у полахім калгасе імя XXI з'езду КПСС. Гэта радавы, нічым не прыкметны на першы погляд калгас, створаны вясной гэтага года на базе давох дробных прыгарадных сельгасарцелей. Маладая калектывная гаспадарка па сутнасці толькі набірае тэмпы, пачынае магутны разбег. Як і ў сушэду, у гэтым калгасе яшчэ многа нявырашаных задач. Але ў яго вялікая светлая будучыня. І калі сустракаецца з людзьмі маладога калгаса, гутарыш з імі, слухаеш іх думы і планы, асабліва ачувацца бачыць гэта будучае, асабліва ачувацца ён ўжо ў сённяшніх справах калгаснікаў, асабліва выраана ўсёадмаляе: для таго і аб'ядналі вясной свае сілы дзве дробныя сельгасарцелі, каб агульнымі намаганнямі больш паспяхова вырашыць велічныя задачы, паставленыя XXI з'ездам партыі: для таго і далі сабаму ўзбуўненаму калгасу горада імя з'езду будоўнікоў каму-

нізма, каб яго заўсёды клікала наперад.

У праўдзіні калгаса я пазнаёміўся з маладым заахнікам Валій Марозавіч. Чарнаброва камсамолка ў плошчым жакеціку і па-сялянску азіяналі белай хустачкай, яна толькі вясной скончыла тэхнікум і прыехала на працу ў калгас. У яе самой ішчэ нямама дзяжакцей і сумненніў у вялікай і адкаванай справе. Але з якой шчырай цепенняй, з якой паватай гаворыць яна пра сумленную і самаадданую працу сваіх новых сябровак — даярак, палатнін, сівнарак.

Калгас паспяхова выконвае павышаныя абавязальствы па вытворчасці прадукцыі жывялагадоўлі — змагаецца за атрыманне 200 цэнтнераў малака і 35 цэнтнераў мяса з кожнай ста гектараў зямлі. Ёсць усе паставы меркаваны, што да Пленума ЦК КПСС эканаміка жывялагадоўцы з гонарам стрывапаць слова, дадзенае Радзіме. І ў гэтым не малая заслуга простых і сціплых праўдзін, пра якіх расказала Валія Марозова.

Добраахотна, па закліку сэрца, адразу са школы прыйшла працаваць сівнаракай маладая шчупіленская Шура Зялёнка. У той час падвеснай дарогай на ферме яшчэ не было, а за ловай сівнаракай замацавалі 40 сівнаракай. Каб тры разы ў суткі пакарміць іх і дагледзець за ўсім, дзяўчыне даводзіцца працаваць не пакладчыцы рук. Усекае было на першым часе — і расчараванне, і горкія сяды, і нават жаданне кінуць усё. Аднак Шура не пакінула ферму. Яна вярнула ў сваё цяжкае шчасце. І яно прыйшло, гэтае вялікае шчасце, заваяванае ў працы. Шура палюбіла сваё нягледзячы справу. Цяпер яна даглядае 70 сівнаракай і лічыцца лепшай сівнаракай у калгасе. Да канца года яна асласці дзяржава не менш 70 цэнтнераў добрай сівніны. Зразумела, не паднесла дарога і кормазагарнік, якія цяпер ёсць на ферме, вырашылі лёс маладой калгаснай сівнаракай, хоць, бесспрэчна, механізацыя значна аблегчыла яе працу. Камсамолка Шура Зялёнка зразумела, што яна працуе на сабе, на свой калгас, на родную краіну і імкнецца адаваць любімай справе ўсе сілы сваіх маладых рук, увесь запал свайго гарачага сэрца.

Многа год працуе даяркай камуністка Ганна Васільеўна Бельская, пажылая, ціхая, негаварка жанчына, маці дзюрых дзяцей. У гонар Пленума ЦК КПСС яна вырашыла надаць ад кожнай каровы па 2 300 кілаграмаў малака. Сваё абавязальства яна ўжо амаль выканала. Былі выдаткі, калі па тры сутак Ганна Васільеўна не пакідала фермы, даглядаючы сваіх каровак. Гэта і ёсць жыць і пераканальны ўзор адносіў радаво-

зямі і шчаслівага дні, калі краіна ўпэўнена набліжаецца да камунізму. Сам час на вачах мяняе адносіны людзей да працы і абавязку, да сабе і грамадства. І сёння калгаснікі арцелі імя XXI з'езду КПСС, як і ўсе савецкія людзі, урачыста сустралі свята Кастрычніка, з радасцю падносяць вынікі першага года сямігады. Напоўна яшчэ раіноў прайшла вёску нястомны пісьманосец Галя Бавалява, прыносячы калгаснікам свежыя газеты, пісьмы, віншавальныя тэлеграмы. Пасля калгаснікі, па-святочнаму апраўныя, прыехалі ў Полацк на дэманстрацыю. Прыехалі на сваіх калгасных аўтаматэлах; адобленых лозунгамі і плакатамі. Вечарам у двух калгасных клубах адбыліся святочныя канцэрты. Перад калгаснікамі выступалі і Валія Марозова, і Шура Зялёнка, і іншыя дзяўчаты. Недзе ў першых радах абавязкова сядзелі дзед Шліп, Ганна Бельская — усе знатныя людзі калгаса.

І звонкая песня славіла яшчэ і яшчэ раз нашу вялікую Радзіму, якая ўпэўнена ідзе па дэніскаму шляху да камунізму.

Вяры'я ДЗЕРУЖЫНСКІ СЭРЦА НАРОДА

Люд працоўны
Пазбыўся з табою няволі
І не знаеца з крыўдай
І з горам-тугой.
Ты — народа шчасліва
Светлая доля,
Ты — вялікае шчырае
Сэрца яго.
Ты адчула ім, партыя,
І распанала,
Аб чым марыў з надзеяй
І сніў чалавек,
Шлях шырокі
Да новага свету пракала
І да зорак агнітых
У космас налех.
Хто цябе, згуртаваную,
Зможа адолець
І палёт твой магутны
Высокі суняць?
Не, не знойдзецца
Сілы такой аніколі,
Каб вялікае сэрца
У народа аднялі!

І. АНТАНЮК.

Чырвані сцягаў, транспарантаў і лозунгаў упрыгожылася новабудова і сямігодкі нашай рэспублікі...

Аб „дэнтры погляду“ мастака

Калі мы гаворым пра паказ сучаснасці, то маем на ўвазе вылікі пераўтварэння, якія адбываюцца на нашым вачах...

У панскіх Польшчы дзейнічаў закон, які забараняў бедным саліманам лавіць рыбу ў рэках і азёрах...

Шчыры, валявы

Януш адчуваў сабе, як кажуць, на сямім небе. Звычайна вынашвалі яго маладога бальку...

— А мы і старога не бачылі, — зашмыкала калгасніца. — Далека каля ад цэнтра...

У выдумай аповесці Рамана Сабалева «Юнацтва ў дарозе» мы сустракаемся з яшчэ адным селькорам...

За прылаўкам — Аўгіння Крэйніна

Мінск. Цэнтральныя кніжны магазін... Тут заўсёды поўна людзей, асабліва ў суботу і нядзелю...

У НЕКАЛЬКІ РАДКОЎ

Днямі ў Карэліцкай раённай бібліятэцы быў арганізаваны вечар на тэму: «У ім жыццё чалавека»...

МІНСК. Цэнтральная плошча, 7 лістапада 1950 г. На здымках (злева направа): 1 — парад войск Мінскага гарнізона; 2 — калектыў мастакаў самадзейнасці ў калоне фота Ул. Крука; 3 — артысты Рускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя М. Горкага на дэманстрацыі.

Спудыі неабходна дапамога

Сучасныя размах і развіццё самадзейнай працоўнай прыцягнення да работы ў будынковых майстраві намага мастацтва. Нельга сказаць, што дзевяць мастацтва мала аб неадстаткова займаюцца самадзейнасцю. Гэта было б няправільна сцвярдэнне. Але нам азначае, што надышоў час аб кансультацый, парад, прагляду спектакляў, канцэртаў, створаных самадзейнасцю, перайсці да канкрэтнай жывой неспароднай работы з удзельнікамі.

Зусім нядаўна драматычная студыя Палаца культуры прафсаюза паказала свой дзесяты спектакль. Гэта складаны не толькі для калектыву самадзейнасці, але і для прафесійнага тэатра твор «Чаму ўсміхаліся зоркі» А. Карнічэнка. У спектаклі яркім і не ва ўсім верна вытрыманым, ёсць многа добрых і дрэнных момантаў. І сапраўды, многім нашым дзеячам тэатральнага мастацтва варта было б паглядзець, падумаць над тым, што і як трэба выхоўваць у самадзейных драматычных калектывах.

У спектаклі «Чаму ўсміхаліся зоркі» адрозніваецца ўвагу на выканаўцу ролі Волі — радзіётэхніка Мінскага аэрапарта Жану Шабака. Шчасліва спалучаюцца ў гэтай дэталі сцэнічны аб'явіцель, шчырасць і пачуццё праймаў у жыцці вярбана. Няма яшчэ быццам бы ў ролі вярбана і свабоднага асяродка, а вольна вярбана Волі ў Ж. Шабака жыццё і запамінальнае. І не таму, што выкаляў на іграе самую сабе, а таму, што ў яго ёсць умовна бачны і чужы партнёра, ёсць сцэнічны ўвага, ёсць (няхай яшчэ не поўнае) умовна жыццё ў вобразе, дзейнасць на сцэне.

Можна гаварыць аб вытокаў такога ўмення і аб пэўных поспехаў у выканаўцы ролі Клеантыя Гаўраўнаў (настаўніца Э. Сімоўска), Юрыя (рабочы камвольнага камбіната І. Шамякіна), Макара Хмары (слесар газавога завода О. Барысевич) і некаторых іншых.

Помкметна, што ўсім ім рухае любоў да мастацтва. І міжволі даруе і нявольнасць, і памылкі, і працікі. Чатыры гады ідзе драматычная студыя Палаца прафсаюзаў, якая сабрала некалькі дзесяткаў энтузіястаў. Яе ўзначальвае акцёр Гуска драматычнага тэатра імя М. Горькага Г. Кулакоў. Але як у ходзе спектакля, так і пасля яго міжволі пачынае думаць, а ці не мала толькі аднаго энтузіязму, ці не варта, апроч энтузіязму, уносіць у работу студыі больш ведаў і творчай паўназначнай работы, лічба больш атраўдываць спадзяванні яе удзельнікаў, сапраўдных энтузіястаў.

Мяркуючы па тым, што калектыв называецца студыяй, мы думаем, што там вядзецца работа па выхаванні акцёрскага мастацтва, сцэнічнай мовы, сцэнічнага руху, самадзейнага вучэбнага матэрыялу адбываецца ў асяродку, урыўках і нарочце ў спектаклях.

Але калі меркаваць па колькасці пастаўленых спектакляў, то можна заўважыць, што іх, бадай, мнагавата для студыі. Іны не ўсе палыходзіць для паслядоўнага развіцця зольнасцей удзельнікаў. Наколькі іх многа, вядома, удзельнікі студыі не могуць замацоўваць свае веды і ўменне.

Гэта, на жаль, вельмі прыкметна праявілася ў спектаклі «Чаму ўсміхаліся зоркі». Аднам з першых і (няхай прабачыць нам педагогі студыі) элементарных пачаткаў акцёрскага мастацтва з'яўляецца ўменне трымаць сувязь з партнёрам на сцэне. Аднак, за рэжым выключэннем, у спектаклі гэтай сувязі паміж партнёрамі не было, нягледзячы на тое, што ў студыі мастацтва акцёра вядзе вопытны рэжысёр Рускага тэатра М. Співак. У спектаклі таксама няма аўтных памылак і недапрацовак у сцэнічнай мове, а ў некаторых выканаўцаў — асабліва пастаўніцы тэатру. Ёсць, на жаль, і да найбольш безапажамных сцэнічных наводзіны асобных выканаўцаў.

Разам з тым трывожыць і тое, што рад вобразу перацірае і значныя змены ў параўнанні з тымі, якія з'яўляюцца ў п'есе, вядома, не без умяшання рэжысёра. Так, напрыклад, Карп, які ў п'есе ўсвабодзе народную мудрасць і сумленне, у спектаклі чамусьці перавярнуў у яснага і заўважна жартуўніка. Таксама надзіраць простае інавацыі і паўназначна сцэнічнай праймаў, зацікаўлена і невяртальна вытрыманым вобразам Цімафея. А гэта ў сваю чаргу прыніжае вобраз Волі, якая невядома чаму не можа адрозніваць разгледзець сутнасць Цімафея, пашлака і астаіа.

Можна, нам скажуць, што мы працягваем вельмі высокі патрабаванні, бо гэта не тэатр, а самадзейнасць. Але ўсё справа ў тым, што гэтыя пратэзі і патрабаванні адрасаваны не ўдзельнікам калектыву, а яго кіраўніку, больш правільна — дзесяцічам нашага тэатра.

Вядліку і карысную справу робіць К. Кулакоў. Можна ад душы пажадаць яму і іншым нашым кіраўнікам самадзейнасці поспеху. Але чаму кіраўніцтва студыі лажыць на адказнасць і сумленні толькі аднаго чалавека? Хіба за яго работу, за яго поспехі не павінен «хварыць» калектыв Рускага тэатра? Мо' тэатр не ведае, што яго артыст кіруе студыяй? Ці гэта не павінен цікавіць кіраўнікоў і калектыв тэатра?

Чаму нельга зрабіць так, каб план работы студыі, яе вучэбны працэс, выбар п'ес, прыём спектакля, абмяркоўваліся, напрыклад, на мастацкім савета тэатра, каб тэатр, яго калектыв практычна апамагалі ў працы студыі. У Мінску існуе не адзін драматычны калектыв, а шмат кіруючых многа артыстаў нашых тэатраў. Але, бадай, не будзе памылкай сказаць, што рэдка калі работа гэтых калектываў і іх кіраўнікоў была прадметам творчай размовы ў сценах тэатра.

Было б правільна, калі б майстры тэатра не толькі паглядзелі і абмеркавалі спектакль студыі, а дабавалі на занятках, паглядзелі рэпетыцыі і перадалі хоць бы частку свайго вліцця вопыту і ведаў студыячам!

У нас за апошні час многа ўвагі ўдзяляецца станаўленню такой вышэйшай формы самадзейнасці, як Народны тэатр. Яго будучае, як поспехі звязаны не толькі з кваліфікаваным кіраўніцтвам гэтым тэатрам, матэрыяльнай базай, але таксама і з прэтымаваннем сёл самадзейных артыстаў. Яны патрабуюць якасна больш высокай падрыхтоўкі, развіцця сваіх зольнасцей, авалодання асновамі акцёрскага мастацтва.

Такой школай падрыхтоўкі могуць стаць драматычныя студыі, дзе асабліва старанна і паслядоўна павінна быць пастаўлена вучэбна-выхаваўчая работа з яе удзельнікамі. Тым больш, што ў студыі ідзе вялікая колькасць сапраўдных зольных людзей, улюбленых у драматычнае мастацтва, якія глыбока вераць у правільнасць іх вучэння і неабходна, каб гэты давер поўнасьцю атраўдываў і каб у студыі, як між іншым, і ў кожным самадзейным калектыве, вядлася сур'язная творчая выхаванная работа.

В. ЗАХАРАТ.

Чыгуначнікі Брэста адзначылі пятыю гады існавання свайго хору. Хор чыгуначнікаў добра вядомы ў рэспубліцы. Ён неаднаразова выступіў па радыё і тэлебачанні, удзельнічаў у рэспубліканскім дэкада самадзейных калектываў, якія праходзілі ў Мінску, неаднаразова выязджаў на Украіну і ў Польшку Народную Рэспубліку. У лютым юбілею хор даў 201-ы канцэрт. Усе ўдзельнікі хору ўзнагароджаны граматамі і каштоўнымі падарункамі.

На адымку: загадчык аддзела культуры прафсаюза В. Н. Маневіч (злева) перадае кіраўніку хору Н. Л. Шчыму грамату і адрас ад кіраўніцтва Беларускай чыгункі і адрапрацоўшчыкаў.

Фота В. Германа. Фотажурнак БЕЛТА.

ПЕРШЫЯ ВЫНІКІ

Калегія Міністэрства культуры БССР і бюро ЦК ЛКСМБ Беларусі падрыхтавалі вынікі рэспубліканскага агляду паркаў культуры і адукацыі. У аглядае ўдзельнічала 18 паркаў. Калегія адзначыла, што ў большасці з іх значна ажыццявілася работа па арганізацыі культурынага адукацыі, прапоўняючых рэспубліку.

Самым любімым месцам адукацыі для жанчароў Брэста стаў парк імя Першага Мая (дырэктар т. Рэлек). Летам тут амаль кожны тыдзень праводзіліся народныя гульні, вечары гуляўняў і атраўдываў, масавыя песьні і танцы, шырока практыкаваліся аўтэнчныя альманахі, канферэнцыі чытачоў і іншыя мерапрыемствы. На астрадных пляцоўках парка выступілі з канцэртамі 37 калектываў мастацкай самадзейнасці і грамадзянскай, думавы і сімфанічны аркестры.

Прэмія зацішы ў Гомельскім парку культуры і адукацыі (дырэктар т. Галукоўскі). Савет гэтага парка вышэйшым ініцыятарам правядзення шматкарых тэматычных вечараў, вечароў п'янінаў і адыкаў. За летні перыяд тут працягана 46 лекцый і дакладаў, якія праслухала 60 тысяч чалавек.

У нас аглядае калегію і саўчаснай мастацкай самадзейнасці на астрадных пляцоўках парка былі запрошаны лепшыя сельскія харавыя, танцавальныя і драматычныя калектывы. У канцэртах удзельнічала 270 самадзейных артыстаў. Як і ў мінулым годзе, сёння часта выступілі прафесійнальныя артыстычныя калектывы. У парк было арганізавана 20 масавых гуляўняў і 15 вечароў адыкаў. Паказана 120 навукова-папулярных і храніцельных фільмаў, праведзена звыш 30 спартыўных мерапрыемстваў.

Уважліва ставіліся да культурных заапрацоўшчыц працоўных калектываў Нова-Бярэзскага (дырэктар т. Хаміч) і Гродзенскага (дырэктар т. Лебедзева) паркаў.

Навінкі музычнай літаратуры

- А. Багатыр. Беларусы, Кантата. Для саліста, хору і аркестра. Словы П. Броўкі, П. Труса і Я. Купалы. Тыраж 500 экз., стар. 64. Цана 7 руб. 40 к.
- А. Дзягцярык, Аб Леанце. Вакальны цикл. Для барытона ці высокага басу з фартэпіяна. На рускай мове. Словы С. Смірнова, С. Шчымацова, А. Безмяскага, В. Ігера, В. Брусва, У. Маякоўскага. Тыраж 1 тыс. экз., стар. 24. Цана 2 руб. 90 к.
- П. Пуст. Шэсьць санетаў. Для вакальнага сабора з фартэпіяна. Словы А. Зноўска. Тыраж 500 экз., стар. 32. Цана 3 руб. 80 к.
- Ш. Шкідзі. Вакальныя творы. Для хору з фартэпіяна. Словы А. Дзеружынскага, К. Пуровскага, А. Астрэйкі, А. Рускага, М. Машары, Н. Воранава. Тыраж 1 тыс. экз., стар. 40. Цана 4 руб. 50 к.
- У. Алаўнічэў. Хоры. Словы Д. Кавалёва, А. Бяляева, М. Танка, М. Шарамета, П. Броўкі. Тыраж 1 тыс. экз. Цана 3 руб. 90 к.
- Л. Абельіч. Рамансы. На словы Р. Бэрна. Тыраж 1 тыс. экз., стар. 36. Цана 4 руб. 60 к.
- Песні Азербайджанскага хору. Зборнік склаў П. Ахрэмчыка. Пад рэдакцыяй Г. Цітовіча. Тыраж 3 тыс. экз., стар. 48. Цана 2 руб. 90 к.
- Марк Шнейдэрман. Юны піяніст. Дзесяць п'ес для фартэпіяна. Тыраж 3 тыс. экз., стар. 24. Цана 2 руб. 80 к.

Вывучаючы творчасць Коласа...

У выдавецтве Акадэміі навук БССР выйшла з друку новая манаграфія аб творчасці Якуба Коласа.

У нашай вядомай Якуб Коласе не толькі выдатны прадаўца нацыянальнай літаратуры; ён займае ганаровае месца і ў гісторыі ўсёй іматэрыяльнай савецкай літаратуры. Зусім зразумела, што з'яўленне літаратуразнаўчай работы аб ім выклікае ў чытача павышаную цікавасць.

У пасляваенныя гады ў нашым друку з'явілася няшмала асаблівых артыкулаў пра творчасць Якуба Коласа: выйшлі крытыка-біяграфічныя нарысы Я. Мазолькова, Ю. Пшыркова, работы М. Бартока, А. Семановіча і інш. Усе яны бесспрэчна цікавыя, і кожная з гэтых работ сваёй узабагачае коласазнаўца.

Робота Л. Філагоўска — манаграфічнае даследаванне, у якім творчы шлях пісьменніка разглядаецца на шырокім гісторыка-літаратурным фоне, у агульным працэсе развіцця рускай і беларускай літаратуры. Аўтар выкарыстаў неапублікаваныя і малавядомыя матэрыялы.

Першы раздзел манаграфіі прысвечаны вытокаў творчасці Якуба Коласа. Аўтар кіне спынення на рэвалюцыйных падзеях 1905 года, якія вызначылі асноўны напрамак пачатковай творчасці пісьменніка. Падзеі сёння, але акрэслена характарыстыка эпохі, грамадска-культурнага жыцця Беларусі пачатку XX ст., аднак дарэвалюцыйнага беларускага перыядычнага друку.

У манаграфіі гаворыцца і аб ролі вуснай народнай паэзіі ў развіцці разнастайнага паэтычнага таленту Я. Коласа. Так, напрыклад, цікава заўвага даследчыка аб фальклорных і этнаграфічных запісах, зробленых Коласам у час вучобы ў настаўніцкай семінарыі і ў першыя гады перадагачня дзейнасці на Палесці. Усе гэтыя запісы захоўваюцца ў рукапісным аддзеле навуковай бібліятэкі Вільнянскага ўніверсітэта. Некаторыя з іх былі апрацаваны Коласам у яго апаўдзінных («На чалдзе», «Чорт», «Трыгова», «Дзідзьба», «Прапаў чалавек», «Святы Ян» і інш.).

Л. Філагоўска дэдачыць, што паэзія Коласа вырасталая на аснове даўняй нацыянальнай літаратуры, якая развілася і развіваецца ў цеснай сувязі з літаратурай рускага і ўкраінскага народаў. Заслужваючы увагу тэма старонкі кнігі (53—70), дзе даследчык пры разглядае ранніх неапублікаваных вершаў паэта на рускай мове паказвае, як Колас у сваёй пачатковай практыцы засвойваў багаццвы вопыт рускіх класікаў і перш за ўсё Некрасава.

Выкарыстаныя ў кнізе архіўныя матэрыялы ўзабагачаюць наша ўяўленне аб рэвалюцыйнай дзейнасці паэта і пачатку яго творчасці. Прыведзеныя раннія вершы Коласа ўдакладняюць дату пачатку літаратурнай работы беларускага класіка.

Другі раздзел манаграфіі прысвечаны характарыстыцы дакастрычніцкай творчасці пісьменніка. У першай частцы раздзела «Дакастрычніцкая лірыка Якуба Коласа», аднак, няма ўсебаковага аналізу лірычных вершаў паэта. Гэта, на нашу думку,

Л. І. Філагоўска. «Творчасць Якуба Коласа». Выдавецтва Акадэміі навук БССР, Мінск, 1959. Рэдактар — акадэмік АН БССР П. Ф. Глебка.

Аўтарам устаўляюцца асноўныя этапы эвалюцыі пісьменніка, станаўлення і развіцця яго творчасці прычынаў сацыялістычнага рэалізму. Вылучаюцца старонкі, прысвечаныя аналізу «Дрыгвы» і палескіх апавесцей.

Пры вывучэнні «Дрыгвы» даследчык спыняецца на п'ятых гадах творчай гісторыі, з'яўляючы твора, якое пачынае наватарства, на праблеме тыповага характару і канкрэтнага праварага.

Надрабазна разглядае даследчык і трылогію «На ростанях», якая вывучаецца ў плане ідэйна-творчага росту пісьменніка і вызначэння характэрных асаблівасцей яго мастацкага стылю. Як значаюцца ў манаграфіі, Колас — мастак эпічнага складу, талент якога выразае ў глыбокай народнага жыцця. Такім менавіта яго робіць эпічны размах пры адлюстраванні падзей, звязаных з пераможнымі момантамі жыцця народа; гістарычнае мастацкае мыслення, глыбіня філасофскай думкі; псіхалагічная насычанасць апавядання, спайнага і шырокага, прасякнутага мяккім гумарам і ўнутраным лірызмам.

У заключнай частцы кнігі падаецца сістэма характарыстыка грамадскай дзейнасці Якуба Коласа як выдатнага дзеяча культуры, палітычнага змагага за справу міру ва ўсім свеце.

Зразумела, пажыццё ў адной рабоце ахапіць усю іматэрыяльную творчасць Я. Коласа і вылучаюцца яго знатныя і дадатковыя паўтэрыі. Таму і ў гэтым даследаванні ёсць, вядома, і нявырашаныя пытанні, слабыя бакі і недахопы, можна ўказаць яшчэ на некаторыя з іх. У далейшым даследаванні не разглядаюцца некаторыя паэтычныя творы Коласа (паэма «На шляхах воля», якая, праўда, застаецца няскончанай), а таксама яго драматычны.

Па-за ўвагу даследчыка засталіся і шматлікія літаратуразнаўчыя работы пісьменніка.

Мала гаворыцца ў манаграфіі і пра публіцыстыку Я. Коласа. Незадарома поўна раскрытае наватарства Коласа як сатырыка ў параўнанні з яго папярэднікамі.

На многіх старонках кнігі імён Я. Коласа і Я. Купалы стаць побач. І сапраўды, і ў жыццёвым лёсе і творчым шляху было шмат агульнага, падобнага. Менавіта таму і трэба было б даследчыку больш выразна вызначыць індывідуальныя асаблівасці пачатковага стылю кожнага з іх. Гэта б значна ўзабагаціла наша ўяўленне аб ідэйна-мастацкай разнастайнасці беларускай літаратуры.

У кнізе сустракаюцца недакладнасці. Аўтар, напрыклад, піша: «Разам з тым за гады ваіны вырастаў творца ўмацаваліся пісьменнікі, якія раней уступілі ў літаратуру (П. Пестраў, І. Шамякін, Т. Хадкевіч, Я. Брыль, І. Мележ, А. Кулакоўскі, Э. Агіянец, А. Макашкін і інш.)» (стар. 247). А між тым вядома, што І. Мележ і А. Макашкін распачалі сваю творчую дзейнасць у першыя пасляваенныя гады.

Не дадзена ў манаграфіі і агульная ацэнка рабы і літаратура-крытычнага артыкулаў пра Я. Коласа, якія з'явіліся ў друку да гэтага часу. Трэба адзначыць, што створана сур'язнае навуковае даследаванне, у якім з правільным метадалагічным падыходам разглядаецца багатае спадчына народнага пэсіяра.

Кніга Л. Філагоўскай «Творчасць Якуба Коласа» нябогата і аформлена. У ёй змешчаны малавядомыя ілюстрацыі і аўтаграфічныя пачасціцы.

А. МАСЛОУСКІ.

КНИЖНЫЯ СКАРБЫ — НАРОДУ!

Давайце працаваць разам

Загадчыца масавай бібліятэкі імя Н. Крупецкай Варшаўскага раёна Мінска Н. Смірнова ў адыкай крыўдзе на беларускіх пісьменнікаў за тое, што ніхто з іх ніколі не заходзіць у бібліятэку і не цікавіцца, як чытаюцца іх творы. Гэтую скаргу даялася чужы і ад работнікаў мінскіх масавых бібліятэк імя Гогаля, імя Талстога, імя Маякоўскага, імя Купалы і інш.

І няма яе прарычы гэтаму, ёсць за што крыўдаваць і на нашага брата, пісьменніка. Але ўвясце сабе, што можа атрымацца. Пісьменнік зайшоў у адну, другую, трэцюю бібліятэку, запытаўся пра лёс свайго зборніка, а там усюды толькі рукі разводзіць: «Нама вашай кніжкі ў нас». Гэта можа здарыцца з многімі нашымі таварышамі на працу, якія прыйшлі ў беларускую літаратуру ў пасляваенныя гады і напісалі не адну і не дзве добрыя кніжкі. Іныя раб бывае, што нават творы добра вядомых беларускіх пісьменнікаў застаюцца па-за ўвагу прапагандастаў кнігі.

Напрыклад, у масавай бібліятэцы імя Н. Крупецкай Варшаўскага раёна на аб'явіцельнае стаіць пастаўка. На ёй знаходзяцца тэматычныя спісы твораў. Пад загалоўкам «Аб тых, хто вяртаваў чалавечтва» дасячана чытаць пералік кніг на гэтую тэму. Але дарэмна тут шукаць назву твора, у якім бы расказвалася аб геранічнай партызанскай барацьбе на Беларусі, аб мужнасці беларускага народа. А хіба не цікава было б мінскаму чытачу, чытаючы ўдзельніку Вялікай Айчыннай вайны, пачытаць кнігі спэціяльна В. Кавалова, В. Лыньцова, У. Лабанка, творы М. Лясюкова, І. Гурскага, І. Мележа, І. Шамякіна, М. Ткачова і іншых беларускіх пісьменнікаў?

На гэтай жа падстацы знаходзіцца другі тэматычны спіс кніг, якія рэкамендуюцца чытачу пад агульным загалоўкам «Літаратура Беларусі». Тут пералічваюцца творы Я. Коласа, Я. Брыля, Я. Маўра, М. Танка, К. Чорнага, І. Шамякіна... І ўсе яны ў

пераліку на рускую мову. І хоць бы адзін твор пракамендавалі сваім чытачам у арыгінале.

— Не падамайце, што ў нас не цікавіцца беларускай літаратурай, — папярэдае нас загадчыца чытальнай залы Ева Кавалішчыка. — Іны раз дэдачыцца адмаўляць чытачу ў тым ці іншым творы.

Знаёміцца з кніжным фондам чытальнай залы. Тут няма збораў твораў Я. Купалы, П. Броўкі, А. Кулакоўскага, М. Танка. І на аб'явіцельнае бібліятэкі няма збораў твораў Я. Коласа, П. Броўкі, П. Глебка, М. Танка. А што ж тады казаць пра кніжкі пісьменнікаў маладостага пакалення? Іх тут амаль зусім не ўбачыць.

Затое на кніжных паліцах стаіць 30 экзэмпляраў аднаго выдання «Амерыканскай трагедыі» Т. Драйзера, 15 экзэмпляраў «Дэкамерона» Д. Бакаччо і г. д.

— Гэта не пры мне іх набывалі, — нібы ў апраўданне гаворыць Н. Смірнова.

Але загадчыца бібліятэкі нічога не можа знішчыць у апраўданне таго, што дэдачыцца вялікі недакладнасці ў камплектаванні кніжнага фонду твораў беларускіх пісьменнікаў і не імкнеліся іх прапагандаваць у арыгінале.

Праўда, бібліятэку імя Крупецкай можна пахваліць за прапаганду рускай савецкай літаратуры. За апошні час работнікі бібліятэкі падрыхтавалі і правялі канферэнцыі чытачоў па такіх творах, як «Малодасць з намі» і «Браты Ярышоў» Ус. Коначана, «Пасля вяселья» Д. Граніна, «Бітва ў дарозе» Г. Нікалаева, цікавыя літаратурныя вечары, прысвечаныя творчасці рускіх класікаў.

Ёсць многа чаму пачувацца і ў гарадской бібліятэцы імя Я. Купалы, якая з'яўляецца нібы свайго роду месцамі чытання масавых бібліятэк горада. Гэта першая бібліятэка рэспублікі, дзе быў адкрыты свабодны доступ да кніжных паліц. Значучы аюмоу попят на беларускую літаратуру звычайна павлічываюцца. Бібліятэка

Такая прычына недахопу ў рабоце гарадской бібліятэкі імя Я. Купалы не выпадкова. На паліцах аб'явіцельна стаіць пераважна творы, якія ўваходзіць у праграму па беларускай літаратуры для школ, сярэдніх і вышэйшых навуковых устаноў. А кніжкі пісьменніка, які прыйшоў у літаратуру ў пасляваенныя гады, амаль не ўбачыць. Калі меркаваць па кніжковым фонду аб'явіцельна, дык сімвы маладыя творы лічымца К. Кірэнка і мастацкіх твораў С. Дзюры і «Лічымца» — адна бібліятэка. З усіх масавых бібліятэк сістэмы Міністэрства культуры «Выбраныя творы» У. Дубоўкі зааказала толькі бібліятэка імя Л. Талстога Кастрычніцкага раёна, а зборнік вершаў А. Псісна «Сіні ранак» — толькі дзве бібліятэкі.

У чым прычына? Няўжо масавым бібліятэкам не хапае сродкаў на кнігі беларускіх пісьменнікаў? Каб пашукаць адказу на гэтыя пытанні, мы ўвайшлі ў бібліятэку імя Я. Купалы і пачыталі кніжкі мастацкіх твораў С. Дзюры і «Лічымца» — адна бібліятэка. З усіх масавых бібліятэк сістэмы Міністэрства культуры.

— Мне давялося пачынаць працу на нашых некаторых бібліятэк перад дэдачыцца работнікаў культуры Літвы, з якімі мы сабрацічымся, — расказвае інспектар па бібліятэках Мінскага гарадскога аддзела культуры Т. Салагубава. — Гасці адзначылі, што мы яшчэ слаба прапагандаем творы беларускай літаратуры, не вядомы іх шырокая прапаганда ў наглядным афармленні чытальных залаў, лакоўна аб'явіцельна і г. д.

На трэці старонкі лісткоў гаворыцца: «Рэкамендуем чытаць кнігі і артыкулы...», а далей ідуць тэматычныя раздзелы: «Працаваць па камплектаванню», «Выхоўваць у сабе лепшыя якасці чалавека новага грамадства» і «Праца савецкіх людзей у мастацкай літаратуры». Рабочым рэкамендуецца прачытаць артыкулы з С. Сараткова і многія іншыя кніжкі рускіх савецкіх пісьменнікаў аб нашым рабочым класе. Дзіўна альбо, што тут і ў адыкай раздзелу не згадана месца ніводнаму артыкулу і ніводнаму мастацкаму твору, прысвечанаму працы рабочых Савецкай Беларусі. Няўжо ў рэспубліканскім перыядычным друку ў нас не было цікавых артыкулаў і нарысаў на гэтую тэму? Няўжо пісьменнікі нашай рэспублікі не стварылі твораў аб рабочым класе? Раман П. Броўкі, У. Лабанка, У. Лясюкова, апавесці А. Кулакоўскага, М. Пастылякова, В. Лютыя, І. Грамовіча і іншых беларускіх пісьменнікаў створаны на матэрыялах жыцця і працы рабочага класа Беларусі. І чытачы, які сваімі рукамі пабудавалі і будзе гіганты рэспублікі, зуніць з руін новы Мінск будзе новымі гарадамі, неслыжна не пазнаючы з твораў, прысвечанымі яго стварэнню мірнай працы.

На адной з груп камплектавання, куды ўваходзіць усе бібліятэчны сістэмы Міністэрства культуры і адукацыі, з'явіліся камітэты, рэкамендуяць новыя кніжкі беларускай літаратуры. Работніца бібліятэкара Т. Кірэнка, як звычайна, спачатку дае кароткую аналітычную кніжку, з гэтым

разам з «Бліжэй-заканам», дзе надрукаваны назвы бібліятэкаў, перадае прысутным. Вось зборнік А. Вясельчэ «Апавяданні». Ён пачынае праходзіць з ру ў руці праходзіць кніжкі. З 74 бібліятэк гэтай групы камплектавання кніжкі праізаі адважліва зааказваць толькі чатыры бібліятэкі. Не лепш сур'яз і другія «Песні малодасці» зроблі заказы толькі дзве бібліятэкі, на зборнік «Лічымца» і мастацкіх твораў С. Дзюры і «Лічымца» — адна бібліятэка. З усіх масавых бібліятэк сістэмы Міністэрства культуры «Выбраныя творы» У. Дубоўкі зааказала толькі бібліятэка імя Л. Талстога Кастрычніцкага раёна, а зборнік вершаў А. Псісна «Сіні ранак» —

9 лістапада заўчасна памёр таленавіты беларускі пісьменнік-камуніст Іван Сіўцоў.

Нарадзіўся Іван Кузьміч Сіўцоў 27 снежня 1922 года ў в. Бакунявічы Чаркаўскага раёна Магілёўскай вобласці ў сям'і рабочых. У 1940 годзе скончыў Чаркаўскае сярэдняе школу і неўзабаве быў прызваны ў рады Савецкай Арміі. Прымаў удзел у барацьбе супраць нямецка-фашысцкай захопнасці і ў 1944 годзе а прычыны пэўнай хваробы быў дэмабілізаваны.

Каля двух год Іван Сіўцоў працаваў у Чаркаўскім райкоме партыі, пасля вучыўся ў Рэспубліканскай партыйнай школе пры ЦК КПБ. Скончыўшы яе, працаваў інструктарам аддзела прапаганды і агітацыі ў загадкам сектара друку Магілёўскага абкома партыі. У апошнія гады ён быў супрацоўнікам рэдакцыі часопіса «Беларусь».

Пісаць І. Сіўцоў пачаў яшчэ ў сярэдняй школе. Яго апавяданні і нарысы друкаваліся на старонках рэспубліканскіх газет і часопісаў. У 1947 годзе пісьменнік апублікаваў апавесць для дзяцей «Самыя юныя». Апошнім творам І. Сіўцова з'яўляецца раман «Нягоды і радасці», над якім ён працаваў шмат год.

Раптоўная смерць выпала на нашых радзі аднолітка пісьменніка ў самым росквіце яго творчых сіл. Іван Сіўцоў быў сціплым, чужым і сардэчным таварышам. Паміць аб ім надобна заставацца ў нашых сэрцах.

К. Крапіва, П. Броўка, М. Лынькоў, П. Глебка, М. Халілаў, І. Шамкіч, Р. Канаваляў, К. Каламыска, П. Пестрак, Я. Брыль, І. Гурскі, М. Тамк, П. Панчанка, С. Пучыцкі, І. Грамовіч, М. Ткачов, Я. Шаркоўскі, А. Куляшова, Я. Васіляк, П. Кавалеў, Я. Маўр, К. Кірэнка, Э. Валасевіч, В. Магульшчыц, А. Русецкі, І. Курчаўка, М. Раўнін, Ус. Краўчанка, В. Вітка, А. Шашкоў, А. Пысін, Я. Скрыган, Р. Сабалеўка, Ул. Корбан, І. Сіняўскі, Т. Халодкіч, А. Якімовіч, Ю. Багушэвіч, П. Прыходзька.

Ты з намі, дружа...

Паміць Івана Сіўцова Бывай, таварыш, з сэрца і зямляк. Пісьменнік-працавік і авіатар Чукальчыч чакае, працякчы мастак з гарачым сэрцам і душой крылатай. Ты быў заўжым на лініі агню — Адамы сын Радзімы і народа — І падзяляў і ў прыцы і ў бою Усе нашыя і радасці і нягоды... І лесе злому, смерці насупор. Ты з намі, дружа, сокала яснавога. Хоп мільгануў, як ў небе метэор. Ды ў сэрцах след пакінуў ты глыбокі. Эдуард ВАЛАСЕВІЧ.

Вястун „буры і націску“

(Да 200-годдзя з дня нараджэння ФРЫДРЫХА ШЫЛЕРА)

Калі фашысцкія орды вярталіся на Усход, калі ішлі кровапралівамі баі пад Масквой, савецкія школьнікі-васемнацісяці на ўроках літаратуры разбіралі майстарскія паэмы Фрыдрых Шылера «Кубак», выдатна перакладзенай на рускую мову В. А. Жукоўскім.

У тойкі што вызвалены ад фашыскага навісця Мінска студэнты сваімі рукамі аднаўлялі спаленыя ворагамі гмахі беларускага ўніверсітэта, і адначасова вечарамі іны слухалі лекцыі па нямецкай літаратуры, пра творчасць «вясількі немцаў» Гэта і Шылера.

Калі быў ачышчаны ад фашысцкіх войск Веймар, сярэд запаленых і стомленых боем савецкіх войнаў, што прышлі ўскласці кветкі на магільні Гэта і Шылера, былі і сымні беларускай зямлі.

Як Гэта і Гейне, так і Шылера гучыць сёння па-беларуску. Драматычна Шылера на падмоствах беларускіх тэатраў карыстацца нязменным поспехам гледача.

Калі жыў і тварыў вясількі Шылера, Беларусі была андабрана краем на адным а перакрываючым еўрапейскай гісторыі. Сёння ж, аднаўчаючы духототодзе з дня нараджэння «вясількі немцаў», Савецкая Беларусь найахотыўшым чынам прымае ўдзел у міжнародным абмене культур-

гэты час нястомна праца над словам, чытаніная барацьба таварыства, грамадзяніна, амагара за ідэй справядлівасці, роўнасці і брацтва.

П'есы «Разбойнікі», «Каварства і любоў», «Дон Карлас», «Валентайн», «Марыя Стюарт», «Арлеанская дзева», «Вільгельм Тэль», вершы, баллады, гістарычныя даследаванні, тэатрычныя працы па філасофіі і эстэтыцы — вось спадчына, пакінутая ім чалавечтву.

Беручы сюжэты для сваіх твораў з гісторыі, Шылера падходзіў да іх не як археолаг, не дзеля ўважсання паміршага мінулага, а дзеля вырашэння на гістарычным матарыяле праблем поўнай бур і хваляванняў сучаснасці.

Шылера — вясун «буры і націску», Шылера — сярба вялікага Гэта, Шылера — грамадзянін рэвалюцыйнай Францыі 1792 года (Дэкрэт Нацыянальнага сходу аб абранні Шылера французскім грамадзянінам падпісаны Дантонам), ён бліжні і аразумелы кожнаму, для каго мёр на зямлі — аснова Творчасці, Радасці, росквіту розуму Чалавека.

10 лістапада 1759 года — адна з найбольш урачыстых дат у гісторыі германскага народа. Гэты дзень даў Германіі Шылера. Ваенная акадэмія з зацятай муштрай і шпіянажам... Служба лекарам у палку... Уцёкі са Штутгарту... Гадзі, поўныя нястачы, даўгоў, баданьняў па свеце, апошнія пяцінаццаць год жыцця — бесперастанная фізічная пакуты ад цяжкай хваробы... І праз увесё

Б. РАНИН.

Фрыдрых ШЫЛЕР Падзел зямлі

— Восм вам зямля, Барыне і дзятце! Хачу, каб быў на свеце ўсюды люд. — Скажаў людзям магутны Зеўс. — Жывіце, Як з другам друг, як з братам брат.

Спятвошчона старыя і молаты. Дух прагнасі і чалавека ўлеў: Забраў памешчыкі нывы залатыя, Барон сабе прысоўі лес.

Купец тавар цягае да зямлі, Абат заняўся вырабам віна, Кароль загараліў масты, дарогі, Паші яму за ўсё спаўна.

Праз нейкі час, калі падзел адбыўся, Прышоў пазт, ён быў у царстве споў, Глядзіў і бачыў: свет пераманіўся, Улада ўся ў руках панюў.

— Магутны Зеўс, ці ж я не сым твай верны?

Не дай мне долі! Кінуць аднаго! О гора мне! — і ў распачы багнернай Пазт прыпаў да ног яго.

— Не наракай, што пра цябе забылі, Не кожнаму даецца роўны дар. А дзе ты быў, калі зямлю дзятлілі? — Я быў з табою, уладар.

Заچارаваны бляскам вышняй славы, Я слухаў музыку нябесных сфер, Даруй жа мне, што пра зямныя справы Табе нагадала цяпер.

— То як жа быць? Я ўсё раздаў жамное: І ллён палёў, і рэкі, і ясы. Хіба мо' ў небе будзеш жыць са мною Сарод адвечнае красы.

Пераклад з нямецкай мовы Юры Гаўрука.

У нашых сяброў

Два гадзі назад малоды мангольскі пазт Доржпалам пачаўшыся ў некаторымі вершамі Мусы Джаліла. Яны зроблі на яго моцнае ўражанне.

З таго часу Доржпалам нястомна займаецца перакладам твораў Мусы Джаліла. Ён пераклаў ужо на мангольскую мову цыкл вершаў «Маабіці-ці сымтэк» і рад іных твораў пэтра-га-героя, лаўрата Ленінскай партыі.

У бліжэйшы час аднагомік вершамі Мусы Джаліла на мангольскай мове выйдзе ў свет.

За прапшоўшы дзесяць год венгерска драматычна дасягнула немалых поспехаў. Асабліва вялікія поспехі цяперашняга тэатральнага сезона.

Ужо ў мінулым годзе былі абмергнуты сярэдняе, бышам гледачы не любіць новых вышам гледачы. А сёлетні сезон канчаткова даказаў, што венгерскі гледачы любіць і чакае венгерскіх п'ес на сучасную тэму.

Побач з кожным ростам і павышнем узроўню, венгерскую драматычную сёлетняга года характарызуе багачце і разнастайнасць тэматыкі.

У зынтры ўвагі гледачоў — п'есы, якія паказваюць прычыны і акалічскасці контррэвалюцыйнага мяжыка Сарод іх «ўраган» Імрэ Добзі, «З

У Лепелі паспяхова працуе самадзейны мастак А. Ільінаў. За апошні час ён намалюваў некалькі цікавых пейзажаў-кравядаў Лепельшчыны. На здымку: пейзаж А. Ільінава.

Давайце прадаваць разам

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

дзевя «Рэдзіў», літаратурныя віктарыны ў рабочых клубах, сустрачы з наватарымі вытворчасці, войнамі Савецкай Арміі, удзельнікамі Грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў і інш. Гэта ў той час, як многія мастацкія бібліятэкі (імя Гоголя, імя Л. Талстога, імя Я. Купалы і інш.) сёлета не здолелі арганізаваць шматлікіх сустрач з беларускімі пісьменнікамі, ныводнай канферэнцыі чытачоў па іх творах.

Цярэжаўнай бібліятэцы БССР імя М. І. Ляніна варты вывучаць перадавы вопыт работы мастацкай бібліятэкі № 1 Кастрычніцкага раёна і зрабіць яго абаб'ектам многіх прапагандацкіх кніг. На жаль, брашуры, у якіх бы расказвалася пра перадавы вопыт работы гарадскіх і прафсаюзна-х бібліятэк рэспублікі, і нас лшча няма.

У Мінску працуе 478 бібліятэк. І для такой арміі прапагандацкай кнігі няма метадычнага цэнтара. Можна варты яго стварыць за лік адзінак інспектару, інструктару па бібліятэчнай справе, якія бесь пры прафсаюнах, гарадскім аддзеле культуры і бібліятэцы імя Я. Купалы. Упраўленню культуры-асветных устаноў Міністэрства культуры сумесна з БРК прафсаюна работнікаў культуры неабходна падумаць над вырашэннем гэтай праблемы.

Бібліятэчкі незадаволены работай бора прапаганды мастацкай лі-

Кнігі невядомых аўтараў прывучаюць паважаш розум і талент незалежна ад славы і трэніруюць густ чытача.

Што датычыцца чытанія пісьменнікаў-сучаснікаў, дык іх трэба чытаць актыўна, наладжваць з імі жытую сувязь, распавядаць у іх аб тым, як яны старэйшае свая кнігі. Распавядаць, даследавацца, спрачацца, дапамагаць!

Пісьменніку дорага ўвага да яго працы, а крытыка чытача патрэбна яму як паветра.

Адгэтуть вынікаюць і мае прапановы бібліятэчкі.

Збліжэйце нас, пісьменнікаў і чытачоў, пасылаючы нам водгукі аб нашых кнігах, патрабуеце ад нас адказаў на гэтыя водгукі.

Рабіце нас удзельнікамі творчага працэсу чытанія нашых кніг.

Мы хочам не толькі чісаць свае кнігі, але і чытаць іх разам з народам.

Дык не будзем забываць гэтыя словы. Давайце, таварышы бібліятэкары, прапагандаваць літаратуру разам. Першае слова за вамі. Намажыце кнігі не толькі вялікіх пісьменнікаў, «У кнігах маленікіх аўтараў, — пісаў ён, — іны раз можна сустраць многа разузнага, — веданне жыцця, тэмы, назірванасць, свой голас, нахай невясількі, але арыганальны.

Алесь МАХНАЧ.

Артыст на пенсіі

Пенсіянера — заслужанага артыста Казахскай ССР К. Арбеніна мы сустракаем на прафэсійным тэатры кіраўніка драматычнага калектыва клуба Мінскага аўтамобільнага завода. Ён прапшоў вялікі жыццёвы шлях, многа год іграў на розных сценах Савецкага Саюза. Догі і час таленавіты артыст займаў выдучае становішча ў творчых калектывах. Ён выступаў у класічным і сучасным рэпертуары. Казахскі ўрад удастоіў К. Арбеніна, які ў апошнія гадзі іграў на сцоне рускага драматычнага тэатра Алма-Аты, ганаровага звання заслужанага артыста. Потым іграць стала цяжка, ды і нашоўца змяніць моладзі. І Арбенін пакінуў сцэну, пакінуў як артыст, але застаўся на ёй як рэжысёр, пастаноўшчык, выхавальнік моладзі.

Пераехаўшы ў Мінск, ён вырашыў працаваць тут не на прафэсійнай, а на самадзейнай сцэне, дзе яго вопыт і веды асабліва вартыны. Заслужаны майстар сцэны стаў кіраўніком драматычнага калектыва мінскага аўтазавода. Больш дзесяці год ён тут працуе і выхаваў плеяду здольных выканаўцаў.

Гэта самадзейны калектыв, але ён стварыў класіку, п'есы сучасных драматургаў і, часам, нават раней, чым прафэсійныя тэатры. Калектыву ўжо здолелі да гастроляўных выступленняў, і яго вялікая паездка па буйнейшых будынічных аб'ектах Беларусі прайшла мінулым летам з вялікім поспехам. Сясаараў, тэатраў, інструментальныя рэжысёр вучыць любіць і паважаш сцэну, вобраз. Артыст-пенсіонер знаёміць сваіх вучняў з бясмертнымі рэалістычнымі метадам вялікага дзеяча рускай сцэны К. Станіслаўскага. Зараз ветаран сцэны задумаў стварыць са сваіх выхаванцаў тэатральную студыю, дзе яны будуць авалодаць сцэнічным майстарствам.

Такая старасць шчаслівая, і таму вразумела тое, што творчае натхненне, якое адчувае артыст-пенсіонер на прамерах роднага драматычнага калектыва, які атрымаў у свой час Устаюшую прамію ВПСІС за пастаноўку п'есы К. Крапівы «Пяноч жаваранкі».

Пымбальны дуэт С. Навіцкага і Х. Шмелькіна ведалі па ўсіх кутках Беларусі. Адымі з першых у нашай рэспубліцы яны надалі цымбальны прафэсійналые гучанне, выконваючы на іх не толькі народную, але і класічную музыку. Цымбальніцкае іграў ужо на пенсіі, але прымяна тое, што яны вырасілі сабе змену. Зараз у дзене часта выступаюць сыны Навіцкага і Шмелькіна — вучні музычнай школы. Але і бацькі не пакінулі любімай справы. Да іх зварнуліся кіраўнікі Барысаўскай фабрыкі піяніна, дзе вырабляюць беларускія цымбалы, з просьбай дапамагчы стварыць самадзейны цымбальны аркестр. Заслужаны артыст захвотна адгукнуўся на гэты заклік. Дорагі ім цымбалы, дорагі ім народнае музычнае мастацтва, і кожны новы калектыв сардэчна радуе іх.

На пенсіі знаходзіцца ветаран беларускай сцэны народны артыст ССРС, старэйшы купалавец Ул. Уладзімір. Шлоўны майстар сцэны добра вядомы і як грамадскі дзеяч. Многія гадзі ён прымае актыўны ўдзел у рабоце ваенна-шэфскай камісіі. Для воінаў ён заўсёды быў жадамым і бліжнім другам. І зараз Уладзімір Іосіфаўіч цікавіцца справай ваенна-шэфскай камісіі работнікаў мастацтва БССР, дапамагае ёй каштоўнымі парадамі.

Атрымала рэспубліканскую пенсію група работнікаў Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балету. Пакінуў прафэсійную сцэну народны артыст БССР В. Валчанская і Р. Млодак, заслужана артыстка БССР Н. Младзінская, балерыны Т. Узунава, Ю. Хіраско і інш. Але яны не ўяўляюць свайго жыцця без мастацтва. Адыны працяваюць у школах, выкладаюць спевы, рытміку, а іныя дапамагаюць самадзейным калектывам, з любоўю выхоўваюць талентавіту артыстычную моладзь. Чалавеку няма калі сумаваць і тады, калі ён на пенсіі.

Беларускае тэатральнае таварыства звычайна наладжвае ўрачыныя правяды дзёнаў мастацтва на пенсію. Ужо траці год перыядычна наладжваюцца цэплыя вечары правадаў. У адрас ветаранаў сцэны гадзінаў.

Яфім САДОЎСКІ.

Любімы горад

Цягні павольна спыняецца. Ішчэ некалькі хвілін, і я буду ў горадзе, дзе прапшоў маё дзяцінства, юнацтва, дзе я быў па-спраўдому шчасліва і дзе ўпершыню спазнала, што такое вялікае гора...

Побач са мной сын Міколка. Вялікі, «самалі дорослы», як ён сам пра сабе аднаго разу сказаў. Ён вельмі зацікаўлены глядзіць у акно вагона, і словы «Грамадзяне пажары!» Цягні прыбывае ў сталіцу Беларускай Савецкай Савяцкай Рэспублікі — горад Мінск! — амаль не даходзячы да яго сьвятломасці.

— Коля! — кажу я — Міколка! Прыходзі! Мінскі Радзіма мая! Добры дзень, шлоўная сталіца майго народа! Добры дзень, горад майго дзяцінства і юнацтва...

І раптам, бышам адгукваючы на мае думкі, дзесяці недалёка паучыўся гукі піянерскага горна. Чуваць песня:

Піонер, піонер, будзь дастойны ў краіне грамадзянін ССРС! Як прыёма глядзецца на дзятэй, калі яны ладзіць сцягнімі шарнігамі па шырокай, прыгожай вуліцы... — Мама, мама! Ты пра што заду-малася? — Ды так, сынок, ні пра што. Раптам успомніла сабе маленяк, бацьку ўспомніла... — А ты хіба таксама была піянерка?

— А як жа, была. Ды яшчэ і якой! Актыўнай... Таксама васьм гэта ж па вуліцы хадзіла! Толькі горад наш тады зусім іншым быў. Тэды тут, ладзіла, сталі маленякі, кожнага ў гародніку кветкі раслі, жоўтыя, чырвоныя... І дзяцінства ў нас іншае было... І песні мы таксама іншыя спывалі!

— Мама! Мама, што з табою? Ты плачаш? Мамачка... — Нічога, мой хлопчык, нічога. Гэта праблема. Я проста ўспомніла, як сядзела тут зусім малодзі дзятчынкай і бацька твай быў побач. Ён і ця напываў:

Любімый горд может спать спокойно... І раптам бышам само неба скалданыя над намі. Незнаёмы, рэзкі гук матораў парушыў мірнае жыццё. З шумам пралетаюць над намі самотні птушак. Што гэта? Хто напалодзіў іх? Самалёт! Многа. Уніз другія пасыпалася. Бомбы!!! Адна, другая, трэцяя...

Перапалоханыя дзеткі, якія колькі хвілін назад весела гулялі ў бабкі, бачычы небяспечку, бегуць нывава-лама куды. — Вова! Сыночка! Дзе ты? — Лева! Ле-ле-ле! — Ніна! Ні-ні-ні! Дачушка мая. Я тут. Ніна! Айна. Ніна... галубчыка, рондэнычка, завошта яны чабэ? Горад мой, Мінск мой любі! Ты ўвесь у агні!

— Што гэта, Валдім? Што гэта? — Гэта вайна. Разбураюцца дамы. Параненыя вуліцы. Па іх крочаць чужакемы.

Айна, швай, драй! Заводзіць свой новы парадка, рабучыць, гвалціць, забываючы! — Юда! Хіла хох! — Камуніст! Халы! — Партызан! Эршмесся! Ішлі гадзі.

Валдім у арміі. Амаль кожны тыдзень я атрымлівала маленякі, пэра-ныкі трыкутнічак — пісьмо. Піша, што настроі добры, баыя. Але вельмі сумна без мяне. І вельмі хочацца пабачыць хоць здалёк, якая я стала, ці змянілася?

І жадаанне яго нечакана здзеісілася. Суровая ваенная зямля. Цяжка пыхкаючы цягнік збіваецца да Масквы. На пасільках выносіць вяжыка параненых. Лёгка параненыя самі ладзіць і сустракаюць бліжкі. Колькі радасных слёз...

— Валдім! — Люба! — Ты быў паранены? — Лёгка. — А чаму ж ты не напісаў мне? — Я ведаў, што ты мя абавязкова сустрачеш, першы ў гэта. А ты зусім не змянілася. Толькі васьм позіркі нейкі суровы. І здаецца, трохі падра-сла...

— Кінь жарты, А ты... Валдім змяніўся. У салдапкім шы-ну ён стаў нібы рывіч вышэйшым. А вочы, вочы... Ясныя, чыстыя, радзунныя... І такія родныя.

— Пойдзем, пойдзем да нас. Назатра мы пажаніліся. А праз тры дні Валдім паехаў на фронт. Ён таленавіты артыст. Перад самай вайной скончыў тэатральны інстытут, але лічыў сваім грамадзянскім абавязкам быць на прадлім краі, быць сярэд сваіх баыячых таварышаў, з якімі прайдзеш цяжкі, франтавы шлях.

Ізноў ваенныя будні. Ізноў трыкутнікі-пісьмы. Чытаючы іх і думваючы па Валдіма, я чамусьці заўсёды ўспамінала яго лютоліну песенку: Любімый горд может спать спокойно... Любым горд Мінск! Як ты жы-веш? Колькі яшчэ цяжкі фашысцкіх боі будучы таптаць тае вуліцы? Але васьм трыкутнікі ад Валдіма пачалі прыходзіць усё часцей і часцей.

— Перамога пад Сталінградом! Узляў Харкаў! Ізлём на Кіеў, Адз-су! У мяне ў разведроце многа бе-ларусаў. Андрэй Давіленка — з Го-рнай, Іван Браўко — з Вабруйска, Яўген Мешоў — з Мінска. З цяжкі-мі баымі уваходзім у Венгрыю. Вен-гры — цудоўны народ. Сустракаюць нас з кветкамі, радасна. Да хуткай сустрачы, мая каханая, у нашым родным Мінску!

Але раптам трыкутнікі праналі. Тры дні, чатыры... Дзесяць дзён. Маўчыць Валдім.

А ў Маскве ходзіць настольная чуткі — хутка канец вайне.